

Cox istedadlı şair, publisist Nübar Eldar qızının "20 Yanvara qar yağır" adlı şeirini həqiqi söz istəyində olanların diqqətinə çatdırmaq istədim.

Məlum mövzu o qədər fərqli məzmun və sərbəst formada təqdim olunub ki, yan keçmək olmur.

Hər oxu sanki yeni təəssürat və duyğu gətirir.

Yazı yaddaşdan şikayətlə başlanır. Nübar yazır:

"Müalicə kursum bitdi.

Özünü yaxşı aparsa,

Canımı yenə can həkiminə aparacam.

İstədim üzr istəyəm yaddaşından,

Həkimə qeybətini etdiyim üçün;

-Yaman pozulub...

Sonra vaz keçdim,

-Onsuz unudacaq!

Səhər öləndən sonra da

unutmayacağım bir günə ayıldım...

20 Yanvara qar yağır...

-Əsrlərcə yağsa da, o qan izləri

qarın altından görünəcək!.."

Nübarın sənətkar mövqeyi həqiqətə yanaşmasında özünü ifadə imkanı alır.

Get, gedə rənglər tündləşir, nəhayət qırmızı həqiqətlə üz üzə qalır.

Deyirlər həqiqətlər unudulmur. Ancaq şair narahatlığı yaddaşdan şikayət motivi ilə üzə çıxır.

Bu günlərin faktı yada düşür, kimsə dərslik yazıb və 20 Yanvarı törədənləri bizim nıcatçılarımız kimi təqdim edib, demək şair narahatlığı əbəs deyil. Zəmanə dəyişməsinə, tarixin hərəkətinə də müəllif maraqlı detallarla göstərir. Nübarı dinləyək:

"-Eh, bu da qardı?

-Sən doğulan gün buracan (boğazını göstərir) qar yağmışdı!

Qadın o vaxt boyunun 50 sm.

olduğunu unudub...

...biz uşaq olanda evimiz,

qardan sonra sırsıradan

saçaqlı şal bağları başına.

qırt toyuq kimi balalarını

qanadı altında saxlardı.

- Deyirlər qar yağacaq!..

Həyatdan uşaqların səsi gəlirdi...

İzlər az keçmiş ölüdü..."

Nübar bu son akkordlarla öz yazısına nikbinlik ovqatı gətirir.

Son duyğulanmalar sanki bizi stredən çıxarır...

Nübar Eldarqızı bu qeydləri iki il əvvəl yazıb (2020). bu da onu göstərir ki, dərdin, tarixi yaranın köhnəsi, təzəsi yoxdur...

* * *

Sonda Nübar Eldar qızına bir məktub da yazmalı oldum.

Əvvəlcə məktubu vermək istəmərdim

Amma düşündüm... axı yazıya pozu yoxdur...

* * *

Nübar Eldarqızı... sənətkar xanım.

20 Yanvar ağrılı şeirini oxudum.

Əzizim, poetik düşüncənin təzahürə çıxmış əks-sədası müəllifin özünü ifadə üçün imkan sərhədlərinin hüdudsuzluğunu göstərmək baxımından bu şeir təkzibolunmaz sənət faktıdır...

Şairliyin sənə ananın südü kimi halal olsun...

ŞAİRİN RUHUNA YAĞAN QAR

-Qartopu oynaya bilməzdik,

Əllərimiz donar,

Əlimizdəki qarışqa sürüsü

keçənəcən ağlardıq.

İpdəki paltarlarımız

bizdən şax dayanardı

qarın, şaxtanın önündə..."

Burda sanki Nübarın özünü görürük. Elə bilki, şair gözlərimizin önündə dayanıb. Onun ritorik sualları da cəlb edicidir. Yenə bir neçə sətir oxuyaq:

"Görəsən göydən qarı

kim kəsib göndərir yerə?

Gec-gec yağdırdığına görə

yəqin bir az xamlayıb.

Gah lapa-lapa,

quşbaşı,

gah xırda-xırda,

gah da qum kimi ələyir."

Nübarın yazısına yağın qarın gətirdiyi üşütməni az qala canımızda təzədən yaşayırıq. Və elə bu yerdə müəllif yazıya gözləri çuxura düşmüş qoca obrazını daxil edir. Bu qocanın timsalında 70 yaşlı Sovet imperiyasını asanlıqla təsəvvür edə bilirik. başqa sözlə bunu tarix kimi də qavramaq olar. Şeiri oxumağa davam edək:

"İki gözü, bir ayağı çuxurda olan qoca

-ölü dənizdən

qara, -qar dənizinə baxırdı...

son dəfə gördüyünü özü də bilirdi...

Qəzadan uçaylıq çıxmış it balkonun altında oturub sədəqə gözləyirdi...

Quşlar paltar ipindən pəncərəyə baxıb mitinq edirlər: -Aciq, acıq...

Həyasızları döydü ki, pəncərəni açmaq:

-İnsaf, azacıq, acıq, acıq...

Çörək qoydum, - hə, gəlin,

Yeyin, yeyin!

Amma-mitinq yasaq!"

Şairin bir-birini əvəz edən obrazları düşüncə zirvəsinə yaxınlaşır. Artıq bütün imperiya mənəvi aclığa düşür edilməyə dözmür. "Sərxələrlər acıq, acıq" deyər cükküldəyirlər. Bütün bunlar yuxu deyil, heç təxəyyül də deyil, tarixin bədii həqiqətə çevrilməsi ilə yaranan mənzərəsidir.

Nübarın şeirindən son akkordlar:

"Namiq Qaraçuxurlu yaddaşında

toydan sonra nağara çalırdı:

...Sarsıldım... inanmaq üçün sənə misralarını görmək yerinə düşərdi.

İnsan bu qədər iddiasızlıqla, "mən zirvəyə çıxıram" demədən, zirvəni yüksək intellekt gücünə və ilahi duyğularla ...ən başlıcası belə asanlıqla necə fəth edə bilər. Bunun üçün ilahi güc gərəkdir. Yalnız ilahi güclə ucalıq belə asanlıqla qalxmaq olar.

Əslində, bu fəth məqamı kimsə asan gələ bilər.

İndi bir məqama da diqqəti yönəltmək istərdim.

Olanı demək, gördüyünə göz yummaq... bunlar da asan başa gəlməyən iradə və əqidə məsələsidir.

Həqiqətin etirafı da, bəlkə, çoxlarına çətindir... Ancaq çətin etiraf olunan həqiqət də görünür, daha ecazlıdır.

Mən artıq neçənci dəfə sənə inandım.

Əzizim Nübar, sənə misralarında analarımızın ağrısını duydum, bacıların göynəyini gördüm, şeiri oxuduqca o günlərin tarix yolunu təzədən keçirdim, sənə varlığında həqiqi qaradlıq haqqı almaq ancaq sənə duyanlara çatır.

Harda bir ruhu sağlam kimsə görəəm, elə bilirdim meteor parçasıdır.

Görünür insanların meteor parçalarına sitayiş etmələri də təsadüfi deyil.

İnsan meteorlar da görək öz qiymətini alsın.

ƏLİ RZA XƏLƏFLİ

17.01.2022

